

Kyrkomötet 150 år

Kyrkomötets festmiddag 28.6.1876

Topi Artukka, forskardoktor, Turun yliopisto

Onsdagen den 28 juni 1876 arrangerade kyrkomötesdeltagarna en festmiddag i restaurang Teaterfojern i teaterhuset i Åbo. Festen ordnades av deltagarna som ett tack till ärkebiskopen och de övriga som arrangerat mötet, biskop Schauman som fungerat som vice ordförande, domprosten Borg som var ställföreträdare för biskopen i Kuopio samt kanslipersonalen (sekreteraren, tolken och stenograferna). Vid festen skålade man som brukligt var först för kejsaren och därefter för kyrkans högsta ledning. Även för besökande domprosten Strömberg från Strengnäs stift i Sverige utbringades en skål. Skåltalen var ett viktigt element vid festliga middagar och förutom att uttrycka ett tack innebar de också en hedersbetygelse.

Ärkebiskopen hade tidigare, den 17 juni, bjudit in både deltagarna i kyrkomötet och Åboeliten till en festmiddag i sin tjänstebostad. Vid middagen i teaterhuset tackade man således också ärkebiskopen för gästfriheten. Också vid den festen skålades det, men då förutom till kejsarens ära också för fosterlandet, finska senaten och kyrkomötet.

Det var brukligt att man ordnade den här typen av middagar i samband med stora evenemang och när man ville hedra någon högt uppsatt person eller personens arbete. Också märkesdagar av olika slag firades med middagsbjudningar. Tidigare hade det varit dansevenemang men på 1870-talet pågick ett brytningsskede då storslagna danstillställningar började ersättas av middagar. Samtidigt med kyrkomötet firades till exempel Vasa hovrätts 100-årsdag och öppnandet av järnvägsförbindelsen mellan Åbo och Toijala, båda likaså med middagsbjudningar.

En intressant faktor i sammanhanget är festplatsen. Middagen ordnades i Åbo Teaterhus (nuvarande ÅST), i restaurang Teaterfojern (senare känd under namnet Foiija) i husets foajé. Vanligtvis ordnades denna typ av middagar i Societetshuset i Åbo (numera stadshuset), men uppenbarligen hade societetshuset redan börjat tappa i popularitet på 1870-talet och restaurangverksamheten upphörde 1878. År 1876 var nyheter i stadens festplatsutbud som hotell Phoenix (1878), FBK-huset och Hamburger Börs ännu bara i planeringsskedet om ens det. Teaterrestaurangen fick alltså under en period öppna sina dörrar för större fester.

Dagstidningarna från den tiden uppger oss om att foajén mest användes för mindre fester och samkväm. Lokalen användes i synnerhet av Musikaliska sällskapet i Åbo, både för egna samlingar och småskaliga konserter, men även andra föreningar möttes i restaurangen. Ibland arrangerades auktioner, ibland särskilda fester som till exempel Runebergsdagens festmiddag.

Teaterrestaurangen verkar enligt den bild tidningarna ger ha varit endast en beställningsrestaurang, men det vet vi inte med säkerhet. Restaurangen var uthyrd till en restauratör och bolagets arkivmaterial ger därför inte exakta uppgifter. Bolagets största aktieägare 1987 var Samuel Werner von Troil, vilket kan förklara valet av plats.

Vilken mat och dryck det bjöds på under middagen vet vi inte, men några slutsatser kan vi dra utifrån liknande tillställningar. Då järnvägen mellan Åbo och Toijala invigdes sex dagar tidigare bjöds det på en åtta rätters meny som bestod av förrättssoppa, lax, nötkött med ärter, paté med tryffel, kyckling och till sist glass samt ost och frukt. Varje rätt kombinerades med ett tillhörande vin. Vid invigningen drack man bland annat vin från de franska vinhusen Chateau Yquem, Veuve Clicquot och Mouton Rothschild samt sherry, madeira och portvin. En liknande meny bjöds det på i Teaterfojern ett år tidigare, så tåginvigningsmenyn var inte på något sätt ovanlig för den tiden.

Utdrag ur dagstidningarna

Åbo Underrättelser 29.6.1876

En festlig middag gafs i går i teaterfojern af kyrkomötets ledamöter för h. h. erkebiskopen och h. h. biskopen Schauman, domprosten Borg, såsom Kuopio biskopens ställföreträdare, domprosten Strömberg från Strengnäs och tjänstemännen wid motets kansli.

Följande skålar druckos och tal höllos: För Hans Majestet Kejsaren af senator von Hellens, till hr. erkebiskopen kontraktsposten Berner, till hr. biskopen Schauman af hofrättsrådet Gummerus, för Finska kyrkan af domprosten Borg, till domprosten Strömberg af domprosten Renwall samt till kansliets tjänstemän af kontraktsposten Grönberg.

Hufvudstadsbladet 1.7.1876

kyrkomötet i dag gaf en festlig middag i teaterfojern, till hwilken mötets ordförande och viceordförande samt sekreteraren, tolken och stenograferne woro inbjudne. Wid tillfället föreslogos skålar för H. M. Kejsaren på svenska af senator von Hellens, för kyrkomötets ordförande, erkebiskop Bergenheim, på finska af prosten Berner, för mötets vice ordförande, biskop Schauman, på svenska af hofrättsrådet Gummerus. för den finska kyrkan på finska af domprosten Borg, för mötets kanslipersonal, på svenska, af prosten Grönberg samt för en resande från Sverige, domprosten i Strengnäs doktor Strömberg, som öfwerwarit kyrkomötets senaste sammanträden, af domprosten Renwall. Den sista skålen beswarades i ett varmt och anslående tal af doktor Strömberg. Ännu må jag bihangswis omnämna, att kyrkomötet wid förmiddagens plenum afsände ett lyckönskningstelegram till Wasa hofrätt med anledning af deß i dag firade sekularfest.

Sanomia Turusta 1.7.1876

Juhlallisen päiwällisen pitiwät seurakuntakokouksen jäsenet keskiwiikkona arkkipiispalle, Porwoon piispa Schaumanille, Kuopion piispansijaiselle tuomioprowasti Borgille, Ruotsista kokousta terwehtimään tulleele Strengnäsän tuomioprowasti Strömbergille ja kokouksen kanselin jäsenille. — Maljoja tyhjentyessä pidettiin puheita joissa muistettiin kaikkia niitä joilla on walta ja woima kotimaata waurastuttaa ja tietysti myöskin wieraille ja kutsujoille erittäin.